

Fəzail İsmayıllı Böyükkişi

Bütöv Azərbaycan
Ocaqları (BAO)
Abbas Lisaninin
hüquqlarının Müdafiə
Komitəsinin Sədri

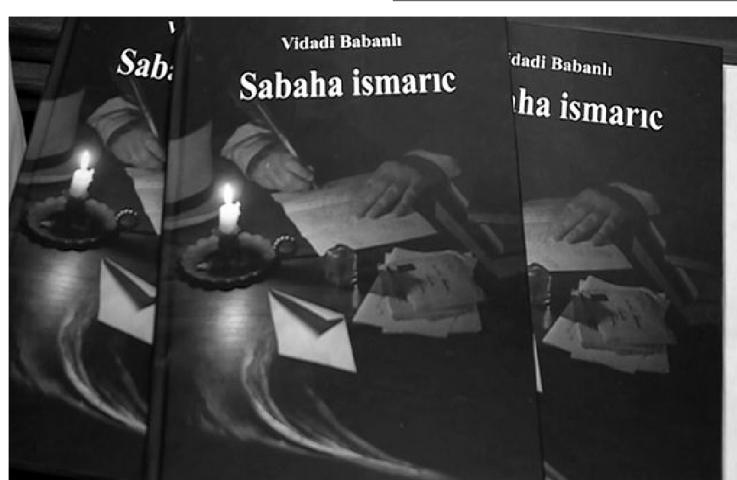
Sevimli yazıçıımız Vidadi Babanlının "Sabaha ismaric" əsərinə həsr etdiyim silsilə "Ədəbi, ədəbi sənət incisi" məqalələrimin "Türküstən" qəzetində dərcini səhəhətimdə ciddi problemlər yarandığından bir müddət dayandırıcı oldum. Vidadi Babanlının 2023-ci ilin yanvar ayının 5-də 96 yaşı tamam olduğu gündə onu digər məslək dostları, oxucuları kimi mən də ziyyərat etdim və öz üzək sözlərimi belə dili gətirdim: "Vidadi müəllimə ən azı fərəh dolu yüz il yaradıcı ömür arzulayıram!". Vidadi Babanlının ad günündən evə qayıdarakən ürəyimdən ona həsr etdiyim "Ədəbi, ədəbi sənət incisi" məqalələrimə "Son söz əvəzi" bölümünü də yazmaq istəyi keçdi. Öz-özümdə düşündüm: "Heç vaxt Allahdan yar-yarımçıq ömür yaşamağı və yar-yarımçıq iş görməyi istəməmişəm. Odur ki, üzümüz Allaha tutaraq öz-özümdə belə təselli verdim:

Ölmə,
Öldür içində dərdini...
Dünyaya çox görmə,
Türkün şair mərdini...

Nəhayət, canımdaki ağrıları yenək yenidən qələm-kağıza sarıldım, yenə də Vidadi Babanlının nadir sənət incisi "Sabaha ismaric" əsəri haqqında dərin düşüncələrə daldım.

Onu da deyim ki, Vidadi Babanlının özü də dostları ilə səhbətində ədəbi tətqiqatçılarından qabaq bu əsərinin ölməz sənət incisi olduğunu duyaraq ən böyük arzusunun həmin əsərin səhənə təcəssümünü (yenəni bu əsərdən kino çəkilməsini) görməsi olduğunu söylemişdir. Vidadi Babanlının bu fikrinə onun çox sayılı oxucularından biri kimi mən də şərıkəm.

Doğrudan da Vidadi Babanlı bir əsrə yaxın dövrü əhatə edən "Sabaha ismaric" romanında çox ince və dərin mətləblərdən səhəbət açmışdır. Əsər universitetin jurnalistika fakultəsinin bir partada oturan tələbələri Bilal Buynuzlunun, Hətəm Höcətin, Həmid Həlimin səhəbətiylə başlayır. Bu tələbələr təxəllüslerini də yaradıcılıqlarına uyğun seçiblər. Bu onların sonrakı fəaliyyətində də özünü göstərir. Belə ki, çox çəkmir ki, Həmid Həlim onlardan ayrılaraq dövlət qəzetində işə düzəlir. Səttər Sinədəftərsə kitabxanaçılıq fakultəsində oxusa da Bilal Buynuzlu və Hətəm Höcətlə ömürlük dost olur...

edən "Sabaha ismaric" romannıda çox ince və dərin mətbələrdən səhəbət açmışdır. Əsər universitetin jurnalistika fakultəsinin bir partada oturan tələbələri Bilal Buynuzlunun, Hətəm Höcətin, Həmid Həlimin səhəbətiylə başlayır. Bu tələbələr təxəllüslerini də yaradıcılıqlarına uyğun seçiblər. Bu onların sonrakı fəaliyyətində də özünü göstərir. Belə ki, çox

çəkmir ki, Həmid Həlim onlardan ayrılaraq dövlət qəzetində işə düzəlir. Səttər Sinədəftərsə kitabxanaçılıq fakultəsində oxusa da Bilal Buynuzlu və Hətəm Höcətlə ömürlük dost olur.

Əsərin başlanğıcından oxuculara hem də bəlli olan odur ki, Əziz Əzimli-

ışışlamazlar.

Doğrudan da Vidadi Babanlının "Sabaha ismaric" romanının qəhrəmanı Əziz Əzimlinin və onun həyat yoldaşı Çiçək xanımın ömürlerinin faciə ilə sona çatması oxucuları getdiğə də daha dərindən düşündürür. Bu əsərin həyatılılığının ən mü hüüm cəhəti ondan ibarətdir ki, müəllifin yaratdığı səhnələr uzun müddət oxucuların xəyallarında canlanır. Sənki mü-

masını, nəhayətdə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə qovuşması səhnəsini də qələmə alır. Bir sözə müəllifin bu əsəri qələmə almaqdə əsas məqsədi öz qəhrəmanı Əziz Əzimlinin bir jurnalist kimi həm milli isitiqlalımızın, dövlət müstəqilliyiminin, həm də haqqı sevənliliyi, həqiqət fədaisi, aşığı olduğunu oxucularının nəzərinə çatdırması, oxucularını da öz qəhrəmanı Əziz Əzimli kimi

kar ömründür. Belə ki, Vidadi Babanlı istər poeziyasında, istər nəşr əsərlərində, istərsə publisistikasında daim haqsızlığa qarşı vuruşaraq haqqın müdafiəçisi olmuşdur. Busa əslində Mövləne Cəlaləddin Rumi demişkən, onun göründüyü kimi olub, olduğu kimi görünmesidir. Bir sözə ədəbiyyatımızın fədaisi, canlı klassikimiz, alicənab, xeyirxah, məsum insan olan Vidadi Babanlı

Ədəbi, ədəbi sənət incisi

(yaxud da Vidadi Babanlının "Sabaha ismaric" romanına həsr etdiyim silsilə məqalələrimə son söz əvəzi)

nin atası Vətənini, millətini sevən ədəbiyyat müəllimi, açıq fikirli ziyanlı olub. Elə bu səbədən də onu 37-ci ilin represiya məruz qoyaraq gülələyib-lər.

Vidadi Babanlının "Sabaha ismaric" romanının bədii qəhrəmanı Əziz Əzimlinin son məqaləsinin adı da "Sabaha ismaric" məqalesi (daha doğrusu əsərin adı bu məqalədən götürürlüb) olur. Müəllif tariximizin bu ağır dövründə ziyanlıların, ələlxüsəs da qələm sahiblərinin üzərinə daha böyük fədakarlıq düşdürünen belə qələmə alır: "Gələcəyimiz uğrunda mübarizə ən çox biz ziyanlıların üzərinə düşür. Müdrükələr çox doğru deyiblər ki, ziyanlılar xalq xalq deyil, adıca kütlədir. Mən öz tərəfimdən bacardığım mübarizəni qələmimlə apardım. Həmin çətin yolda ailəmə də, özümü də qurban verirəm. Bu çox ağır dərddir. Neyləmək

Doğrudan da Vidadi Babanlı bir əsrə yaxın dövrü əhatə edən "Sabaha ismaric" romanında çox ince və dərin mətləblərdən səhəbət açmışdır. Əsər universitetin jurnalistika fakultəsinin bir partada oturan tələbələri Bilal Buynuzlunun, Hətəm Höcətin, Həmid Həlimin səhəbətiylə başlayır. Bu tələbələr təxəllüslerini də yaradıcılıqlarına uyğun seçiblər. Bu onların sonrakı fəaliyyətində də özünü göstərir. Belə ki, çox çəkmir ki, Həmid Həlim onlardan ayrılaraq dövlət qəzetində işə düzəlir. Səttər Sinədəftərsə kitabxanaçılıq fakultəsində oxusa da Bilal Buynuzlu və Hətəm Höcətlə ömürlük dost olur...

əllinin bədii qəhrəmanları son-suzluğdan gəlib sonsuzluğa qovuşaraq əbədiyyat qazanırlar. Elə ona görə də oxucular öz qəhrəmanlarını intəhasız məhəbbətlə sevirərlər.

Ümumiyətə, əsərdə baş verən bütün hadisələrdə müəllif öz fikirlərini açıq aydın şəkildə oxucularının diqqətinə çatdırır. Müəllif əsərin əvvəllerində Əziz Əzimlini haqqı dediyinə qərə universitetin son kursunda oxuyarkən 20-illik Sibirə sürgün edilməsini, onun səkkiz il Sibirde bütün mərhumiyətlərə sinə gərməsini, Stalin ölümdən sonra Sibir sürgünündən Bakıya qayıtmasını, universitetdəki təhsilini başa vurmasına, aspiranturaya qəbul olunmasına, universitetdə jurnalistika fakultəsində dərs deməsini, tələbəsi Çiçək tərəfindən ülvilə mahabbətlə sevilməsini, bacısı Balabacının məsləhəti ilə Çiçəkə ailə qurmasını və onların Şərəf adında bir oğlunu olmasına, bu oğlun xaricdə təhsil al-

haqqı sevən, yenilməz görmek istəməsidir. Əsərin qəhrəmanı Əziz Əzimli bu müqəddəs amala, son nəfəsinə qədər sadıq qalır. Belə ki, bu amal uğrunda o, əvvəlcə həyat yoldaşı Çiçək xanımı itirir. Bir həftə sonra da Çiçək xanımın ölümüne dözməyən Əziz Əzimlinin haqqı sevən ürəyi dayanır. Vidadi Babanlı bu əsərində oxucularını öz nəfsinin qulları olan mindilli, min bir üzü haramxor yaramazlar, şöhrət və sərvət düşkünləriyle barışmaz mübarizəyə çağırır. Beləliklə, bununla da o, oxucularının diqqətinə daxili düşmənlərimizin necə amansız, murdar əməllər sahibi olduğunu, onların milli mənəviyyətimizə, dövlətçiliyimizə necə qənim kəsildiyini çatdırır və bütünükde mələtimizi ayısqayıq olmağa səsləyir.

Mənə elə gəlir ki, "Sabaha ismaric" romanının bədii qəhrəmanı Əziz Əzimli sürəti əslində Vidadi Babanlının özüdür, daha doğrusu onun sənət-

şəxsiyyəti, onun ömrünün kamiliyi və bütövlüyü timsalıdır. Doğrusu, ağlım kəsən gündən məni dahi şairimiz Səməd Vurğunun "İnsan" dramında söylədiyi: "Qalib qələcəkmi cahanda kamal?!" - misrası hər vaxt düşündürüb.

Mənə elə qələr ki, öz yaradıcı və mümkin olduğu qədər faydalı ömrüylə Vidadi Babanlı sübut etməkdər ki, əlbəttə, öz bütöv və kamil insan adını doğruldan hər bir insan övladı Allahının sevimli bəndəsidir və o, öz amalları uğrunda həyata çətinliklərə qalib gəlməyə qadır. Vidadi Babanlı öz elimi, helmisi, bədii qüdrəti, fitrətiylə buna nail olduğuna görə mən "Son söz əvəzi" bölümünü nikbin ruhda belə başa vurram: "Səni var ol, sənə eşq olsun, ey azadlıq aşığı, insanlıq carisi, yenilməz vicdan və iradə sahibi, ədəbiyyat və əbadiyat yolcusu Vidadi Babanlı!!! Siz mənən ən zəngin olduğunuza görə həm xalqımızın fəxrisiniz, həm də dövlətimizin gücü-qüdrəti, yenilməzliyiniz!!! Ona görə də Allahdan ən böyük arzumuz budur ki, Siz canlı klassikimizin 100-illik yubileyini xalqımız Sizin iştirakınızla, Sizin ürəyinizə bütöv Azərbaycanımızın gələcək paytaxtı Təbriz şəhərində şadýanalıq içərisində alıraşıq, üzü ağ fərəhlərlə, sevinc-lər keçirsin!!! Amin, Rəbbilələmin!!!